

KONFERENCA UKSG 2008

Od 7. do 9. aprila 2008 je v konferenčnem središču Rivera International Conference Center v Torquayju v Angliji potekala 31. letna konferenca UKSG (United Kingdom Serial Group). Večina povzetkov prispevkov je objavljena na spletnem naslovu <http://www.uksg.org/events/conference08>.

Konferenco je začel **James Gray** (Ingram Digital Group) s predavanjem o vplivih, učinkih, priložnostih in izzivih založnikov glede različnih možnosti ponujanja e-vsebin na tržišču (*The digital supply chain – impacts, effects, opportunities and challenges of the rapidly changing landscape in multi-format e-content delivery*). Izpostavil je kompleksnost distribucije elektronskih vsebin, saj uporabniki danes želijo izbirati, ali bodo določeno vsebino le gledali na ekranu ali si jo bodo prenesli na svoj računalnik, ali bodo iskali po njeni vsebini ipd.

Nadaljeval je **Muir Gray** (NHS National Knowledge Service) s predavanjem o pomanjkljivosti postopkov pri izbiri člankov za objavo (*The deficiency of peer review*). Nekaterе študije objav v revijah s področja medicine so namreč pokazale, da pomanjkljivosti lahko privedejo do pretiravanja v ocenah pozitivnih učinkov novih postopkov zdravljenja celo do 30 odstotkov. Podjetja in raziskovalci namreč neradi objavljajo negativne rezultate. Avtor vidi rešitev v dobrih sistematičnih recenzijah in izboljšanih standardih poročanja z vključitvijo svaril, ki se jih mora bralec zavedati.

Kevin M. Guthrie (Ithaka) je predstavil prispevek z naslovom *Is sustainability really what we're after?: balancing missions, innovation and entrepreneurship in a fast-moving world*. Poudaril je, da je v zadnjih 10 letih hitrost inovacij izjemna. Kar je danes dodana vrednost, je jutri že samoumevno. Izpostavil je vpliv globalnega trga in interneta na časopisne hiše. Tiskane izdaje časopisov so bile odvisne predvsem od naročin in oglaševanja, digitalne izdaje pa so tako postale grožnja tradicionalnim tiskanim časopisom. Mnoge časopisne hiše so bile zaradi prehoda na digitalne izdaje prisiljene zmanjševati število zaposlenih. Veliko časopisnih hiš se danes raje odloča za brezplačno spletno izdajo kot za plačljivo, dobiček pa iščejo predvsem v oglaševanju.

Sledila so izbirna predavanja (delavnice) po manjših skupinah. Udeležila sem se delavnice z naslovom *Making service mobile*, ki jo je vodil **Stuart Smith** (Mimas, The University of Manchester). Predstavil je razvoj storitev mobilnih naprav, kot so mobilni telefoni, dlančniki, prenosni računalniki ipd.

Konferenca se je nadaljevala s predavanjem z naslovom *Publishing and communication of Chinese scholarly journals: a survey of authors, readers and publishers and an OA archives initiative to facilitate access to Chinese journals* avtorice **Ruoxi Li** (Chongqing Normal University). Poudarila je, da je v zadnjih 10 letih na Kitajskem opazen velik porast znanstvenih in tehnoloških raziskav na univerzah, ki jih financirana država. To se odraža v vedno večjem številu znanstvenih člankov in posledično v porastu števila serijskih publikacij na posameznih univerzah, kar predstavlja problem predvsem zaradi tradicionalnega in zastarelega načina izdajanja serijskih publikacij. Posamezne publikacije se ne osredotočajo na posamezna področja, niso specializirane in med seboj so si precej podobne. Ker jih je veliko, imajo relativno majhne naklade in so znane le v ožjem okolju. Avtorica vidi rešitev v integraciji posameznih revij, kar bi povečalo njihovo kakovost in konkurenčnost. Uredniki revij imajo zato možnost, da začnejo delovati skupaj pod okriljem SCUJNS (The Society of China University Journals in Natural Sciences), ki se osredotoča na integracijo in digitalizacijo vsebin.

Predavanje z naslovom *Research information services in enterprises: a case study of General Electric* je odpadlo. Potem je bil na voljo čas za ogled razstave sponzorjev in drugih razstavljalcev.

Drugi dan konference se je začel s predavanjem o projektu MESUR (*The MESUR Project: in search of usage-based impact metrics*). **Herbert Van de Sompe** (Los Alamos National Laboratory, Research Library) je izpostavil pomanjkljivosti faktorja vpliva Thomson Reutersa, ki je lahko merilo le v dobi tiskanih dokumentov. Ker pa so dandanes v ospredju digitalni dokumenti, je treba vzpostaviti dodatna merila ugotavljanja pomembnosti določenih virov. Zato je mnenja, da se ne bi upoštevali le in-

deksi citiranosti virov, ampak tudi indeksi uporabe virov. Ljudje namreč berejo znanstvene revije in spletne vire z različnih področij (angl. *usage map*), medtem ko citirajo le revije svoje discipline (angl. *citation map*). Spremljanje uporabe določenih spletnih virov ima številne prednosti: lahko se preverja faktor uporabe različnih spletnih virov, kot so spletne revije, blogi, podatkovne baze ipd. Poleg tega se faktor uporabe lahko začne preverjati takoj po objavi in podatki so lahko na voljo brez zamikov.

David Nicholas (University College London) je predstavil prispevek z naslovom *The information-seeking behaviour of the virtual scholar: from use to users*. Povedal je, da je pri raziskovanju profilov iskalcev informacij treba upoštevati različne dejavnike: velik delež obiskov na straneh predstavljajo roboti, uporabniki vsaj polovico časa porabijo za navigacijo po spletnih straneh, kot pa za samo branje, načini iskanja se razlikujejo glede na potrebe, starost, spol, pa tudi glede na narodnost uporabnikov.

Ian Bannerman (Taylor & Francis) je govoril o rabi in zlorabi meril, kot sta faktor vpliva in faktor uporabe (*The use and abuse of usage measures*). Faktor vpliva, ki ga objavlja Thomson Reuters, temelji na citatih objavljenih del, medtem ko faktor uporabe upošteva uporabo objavljenih del. Kot slabost faktorja vpliva je izpostavil dejstvo, da prihaja do velikega števila avtocitativ, do priporočil drugim avtorjem, kaj naj se citira, do namenskega citiranja pomembnih avtorjev ipd. Slabost faktorja uporabe vidi v tem, da lahko tudi tukaj avtorji sklenejo dogovor s prijatelji, da brskajo po internetu in si prenašajo določene dokumente z namenom, da bi povečali statistiko uporabe določenih spletnih virov.

Sledila so izbirna predavanja v manjših skupinah (delavnicah). Udeležila sem se delavnice z naslovom *Searching*, ki jo je vodila **Tamara Sadeh** (Ex Libris). Predstavila je glavne dejavnike, ki vplivajo na uspešnost procesa iskanja. Ti so: iskalčeva pričakovanja in njegovo strokovno znanje, kakovost in obseg podatkov, ki jih iščejo, iskalna orodja in uporabniški vmesniki. Izpostavila je prednosti in pomanjkljivosti posameznih načinov iskanja in načine sortiranja podatkov (glede na ustreznost, datum, pogostost uporabe).

Popoldanski sklop predavanj je začel **Dan Jones** (The National Archives) z referatom *Mass digitisation of historical records for access and preservation*. Navedel je razloge, zakaj je digitalizacija tako pomembna. Omogoča namreč vzpostavitev kakovostnih nadomestkov z namenom, da se ohranijo originalni dokumenti, zagotavlja dostopnost dokumentov širšemu krogu ljudi preko interneta, dokumentom daje dodano vrednost s pomočjo indeksiranja ipd. Glavno omejitev pri digitalizaciji dokumentov predstavlja velik obseg zbirk dokumentov, ki jih je potrebno digitalizirati in s tem povezane finančne omejitve.

Jean Sykes (London School of Economics and Political Science) je v predavanju predstavila projekt digitalizacije JISC – Joint Information Systems Committee, ki je eden največjih digitalizacijskih projektov v Evropi (*Large-scale digitisation: the £22 million JISC programme and the role of libraries*).

V zadnjem sklopu drugega dne konference sem se udeležila delavnice z naslovom *Getting (slightly) technical – an introduction to linking*, ki jo je vodil **Ross MacIntyre** (Mimas, The University of Manchester). Predstavil je osnove o tem, kako deluje internet, in ključne standarde (DOI, OpenURL).

Po predstavitvi referatov je bil ponovno na voljo ogled razstave sponzorjev in drugih razstavljalcev.

Zadnji dan konference je **Geoffrey Bilder** (CrossRef) v predavanju z naslovom *Web 3.0: how to help users stop reading the web and get on with their work* govoril o paradoksu, ki se pojavlja, ko na eni strani avtorji želijo, da je njihovo delo dostopno v čim obsežnejši obliki, medtem ko si bralci želijo čim krajših vsebin. Paradoks je v tem, da so avtorji in bralci iste osebe – raziskovalci (ki želijo raziskovati in ne samo brati). Vmes so založniki, ki se sprašujejo, kako naj pomagajo raziskovalcem ponujati čim bolj učinkovito uporabo vsebin. Avtor vidi rešitev v semantičnem spletu (Web 3.0), ki predstavlja nadgradnjo današnjega spleta 2.0 (Web 2.0), saj s pomočjo novih tehnoloških standardov omogoča računalnikom razumeti semantične dokumente, odnose med podatki, jih analizirati in ponuditi uporabnikom.

V nadaljevanju je **Peter Murray-Rust** (University of Cambridge) predstavil referat z naslovom *Semantic open data in scientific publications*. Poudaril je, da so odprti podatki (angl. *open data*) ključnega pomena v procesu definiranja dostopnosti objav in uporabe znanstvenih podatkov brez stroškov in omejitev, saj omejen dostop do podatkov (s strani založnikov, ki želijo zaščititi svoje pravice) predstavlja omejitev za znanost.

Richard Withey (Digital Media Consultant) z naslovom *Dealing with disruptive innovation*. Svet postaja vse bolj digitalen in pronica v vse vidike življenja, vključno z načini, kako med seboj komuniciramo. Avtor je na primeru časopisov in časopisnih hiš prikazal, kako tiskane oblike vse bolj izumirajo, nadomeščajo pa jih spletne verzije. V eni izmed raziskav je prebral, da bo zadnji članek natisnjen 11. aprila 2041, vendar se Withey s to trditvijo ne strinja, saj je mnenja, da bodo še vedno obstajale tržne niše tiskanih izdaj časopisov, kljub velikim spremembam poslovnih modelov časopisnih hiš, s katerimi se soočajo v zadnjih letih. Če bodo časopisne hiše hotele preživeti, se bodo morale vedno bolj prilagajati novim poslovnim mo-

delom in svoje vsebine približati uporabnikom ne glede na format, zaslužke pa iskati na drugačne načine, kot so jih do sedaj.

Konferenca se je zaključila s predavanji in delom v manjših skupinah (delavnicah). **Judi Briden** (University of Rochester, River Campus Libraries) je v zanimivem predavanju predstavila projekt knjižnice (*Knowing your users: research you can do*), s katerim so poskušali čim bolj spoznati navade svojih študentov, ki živijo v kampusu: kako delajo raziskave, kaj počnejo čez dan, ali vedo, kakšno pomoč lahko pričakujejo od knjižničarjev ipd. Namen raziskave je bil, da bi knjižnice svoje storitve čim bolj približale študentom. Izvedli so anketo, v kateri so študentje lahko podali tudi svoje ideje, kakšna naj bi bila knjižnica po njihovih željah in merilih. Izmed vseh idej, ki so jih dobili, so še posebej analizirali naslednje: povečanje fleksibilnosti, udobje (družinska soba), tehnologija (računalniki, tiskalniki, skenerji ...), podpora osebja 24 ur na dan, dostopnost do virov. S pomočjo raziskave so se lažje odločili za spremembe, s katerimi so knjižnico naredili prijaznejšo in učinkovitejšo.

Apolonija Marolt Zupan